

עין משפט
גז מוצה

פח:

האשה פרק שמיני פסחים

מסורת הש"ס

א מ"י פ"ו מהלכות
ענינים הלכה ו' נטושי'ג
ע"ה סו"ת ר"פ ט"ז פ"ג
א ב מ"י פ"ג מהלכות
ק"פ הלכה ב'
ג ב ט"ז הלכה ב'
ג ד ה ט"ז הלכה ב'
ו נטושי'ג י"ד י"ב ר"פ
ט"ז פ"ג
י ד ז ח מ"י פ"ג מהל'
ק"פ הלכה ב'
טו ט"ז ט"ז הלכה ט'

רבינו הנגאל

מתני' האומר לעבדו צא
ושחטו עליו את הפסח
כ"י שחט גזי וטלה
יאכל מן הראשון ואקטני
והנני אף נמנין על
שני פסחים באחד ומשני
אבי' מתני' במלך ומלכה
ובדמיא אף נמנין על
שני פסחים באחד ומשני
במלך ומלכה שאמרו
לעבדיהם צא ושחטו
עליו את הפסח וצאו
ושחטו עליו שני פסחים
באו ושאלו המלך כ"י אמר
רשב"י המלך והמלכה
יאכלו את הראשון ואני
לא נאכל לא את הראשון
ולא את השני נמצאת
משנתנו שניה במלך
ומלכה ברייתא בשרא כל
אדם וכן בלשון שמצאת
בבית המטבחיים ורות'
ואמר רשב"י היתה עליה
כח של צונן והטילו עליה
לכרוב עדין בחיים הוא
והוא רשב"י כל [בת]
המטבחיים נמצא המלך
תלוי במלכה והמלכה
תלויה ברשב"י נמצאת
תלוי ברשב"י שבת מה
אמר לו רבי כצד יעשה
ישחוט גזי וטלה ואמרין
מנא ליה לרבי מה שיקנה
עבד נקד רבו אמר אבי
הולך אצל רועה הרגיל
אצלו ודחא ליה בחקתא
דרבי ומקנה ליה על
מנת שאין לרבו רשות
בו שבת רבו מה אמר
לו שיהיה יצא לכת
השרפה ופטר מלשון
פסח שני אוקמה אבי
למתני' שיהיה יצא אם
גזי אמר אבי וטלה נכשיו שבת
לאחר זריקה ודאורייתא
ובדעידנא דאורייתא דם
פסח ראו לאכילה היה
ונטרי כזריקה ואכילה
פסח לא מעבב אבל
אם שבת לפני זריקה
חיבין לעשות פסח שני
איכא דמתני' הוא דאבי
באורייתא חמשה שנתערבו
פסחים ונמצא יבלת
באחד מהן כולן יצאו לכת
השרפה ופטורין בלשון
פסח שני אמר אבי לא
שנו אלא שנתערבו לאחר
זריקה כ"י מאן דמתני'
לה אמתי' כי לפני זריקה
חיבין כל אשן באורייתא
כי חיבין שאחד מהן
שטול מאן דמתני' לה
באורייתא אבל אמתי' כ"י
מקשינן באורייתא ופטורין
זולן אם נתערבו לאחר
זריקה דאמרין איפסור
לזו בזריקה והוא איכא חד
שהיה פסחו בעל כוס ולא
צא ושנין הש"ס דלא
אפשר היכי נעבדו ויתן כל
זר פסח קא מייחא אובעה
מייחא חולין לעוהו דהא
איפסור חלו בזריקה ותי'
כולהו פסח אחד נמצא
פסח נאכל שלא למנויו
ינתי' כל חד וחד פסח ויתנין כ"י

בופין את רבו. במלכה שפחה אין כופין את רבה אלא היכא
דהנהו גזי מנהג הפקר והיינו משום דכשישחררה שמה לא
הקיים כיון דלא מתייבשה וא"ת אמתי' כופין וכו' אומר לו לאדם חטוף
בשניל שזכה חבירו להשחררה עבדו
שאינו דלא תהו בראה לשנת יורה
דמשי' ונכרטי דף מ"ו: גבי ר"א
ששחרר עבדו ומלוא דרבי' שאני:
והרתניא אין נמנין על שני פסחים
באחד. פירש בקונטרס
דבריימא סברה דאין צריכה ולא מני'
לשני דמתינתין קסבר דיש צריכה
דלס כן הוה ליה למיתני מלוא
צריכה יאכל וז"ת ומלוא לא משני
דבריימא קמי' כשנמנה על ג' פסחים
כא' והתם דלא לא יאכל כשנמנה אכל
מתינתין כשנמנה זה אמר זה דדעמו
על הראשון וי"ל דמתני' קאמר לראשון
לשחטא אע"פ שהמנה עליו לנסוף:
במלך ומלכה. ש"ס ללס רוב
מעבדים ולא קפדי אס
גזי ואס טלה אס שמן אס מוש:
על גנת שאין לרבו רשות בו.
ולמאן דאמר כפ"ק קדושין
(דף כ"ג): דקני רביה עד שיתן על
מנת שיאכל בו לחיות הי"ג יפרש
ואמר רשב"י היתה עליה
כח של צונן והטילו עליה
קמי' שמיא גזי'א. פירוש ולא
פסול כל כך הואיל ואינו
גנוף הקרבן:
הא'

תקנתם אס רבו. שאינו מפקד כלום מן הראוי לו: ואס עמו לא
תקנתם. מה תהא עליו: לישא שפחה אינו יכול. לזד חירות אסור
זה דכתיב (דברים כג) לא יהיה קדש לא יקב איתתא אמה:
מתני' שחט גזי יאכל. רבו ממנו ואע"ג דרגיל בטלה דמיון
דלא פירש ליה עליה סמך: יאכל מן
הראשון. והשני ישרף: שבת מה
אמר לו רבו. שפירש לו גזי או טלה
זיה שבת: וטלה שלי. ובגמרא פריך
מה שקנה עבד קנה רבו ומנא ליה
לדידיה: שבת רבו מה אמר לו. וזה
כבר שחט השני: שיהא יאכל לביט
פשיטא. דלא ידעו הי דהא ויהי דהאי
ואין פסח נאכל אלא למנויו: ופטורין
מפסח שני. דשחטו חזיקה מעלימא
היא חדא אהאי חמדא אהאי אקמי
שמיא גזי'א: גזי' והפניא אף נמנין
על שני פסחים כאחד. לאכול בשבת
אכילה מא' מהס שירצה דאין צריכה
וכי צעי למיכל דלמא בשעת שחטוה
לא הוה דעמי' עליה הלכך לא אכיל
זיה שהמנה את רבו על שני פסחים
ורבו סמך עליו היאך יאכל מן
הראשון: במלך ומלכה. שחלוין על
עבדיהן ואין מקפדין על סעודתן
אס גדיים אס טלאים הלכך אין כאן
דין צריכה דתרווייהו ניהא ליה לפיכך
יאכל מן הראשון דמיון דליכא קפידא
יאכל בראשון ידי חובמו ואדך כדני
בשחט: הי"ג והפניא אף נמנין על שני
פסחים כאחד ומעשה במלך ומלכה
כ"י: שני פסחים. גזי וטלה: לכו
ושאלו אס המלכה. בקיאה וזממה
היתה: שדעתן כלה. כדאמרן שאין
מקפדין אס גזי אס טלה: אנו לא
נאכל. אס היה אחד ממנו ששחטו
עליו גזי וטלה לא יאכל לא מן
הראשון ולא מן השני דמיון קדיד
לא ידעו כזי ניהא ליה: הלעטא.
אחד משמנה שרטי' המתמאין בגמגמ
וביקשו לטמא שהיו סבורין שמתה:
כ"י המטבחיים רופא או זונן.
כלומר נמלאת ברותחין או בזונן:
ורישתא. ופירכסה. וגבי טומאה
במותם כתיב: כפקנתא דרביה א.
שאין לו תקנה אחרת דהא לא מני'
למומר גזי שלו וטלה שלמים ואס
טלה אמר לי רבי טלה שלו וגזי
שלמים כדמפרש לקמן (ט) שנתערבו עורות
באכילתו דקא אכיל לתרווייהו בזהו
הליגה משום ספק פסח וחד מייניהו
שלמים הוא: לא שנו. דנפטרו
מפסח שני אלא ששחט רבו לאחר
זריקה שני הדמים מה אמר לו אכל
בשעת זריקה עדין הוא זכור והיה
אפשר לזכר איזה של רב ואיזה של
עבד דכי אחריק דם לשם אכילה
אחריק דהא ידעו מנויו ידידיה:
(י) חיבין. דכי אחריק לא לאכילה
בשר אחריק דהא לא ידעו מנויו
ידידיה: יבלת. מוס לפסול: כאחד
מהס. בזה הערות ואין ידעו

א (במחילה) ג' ט"ז א"ת
ב (קדושין כ"ג: ד) נחילה
ג (ד"ה מ"ג: א) ס"א
ד (במחילה בענין לז' א)
ה (ועי' חו"ס שבת ד'
ז' ד"ה וי' חו"ס עירובין ל'
ז' ד"ה ו' חו"ס מגילה כ'
ז' ובענין מ"א: וי"ב י' ד"ה
טפוח י"ח חו"ס לעיל נ"ג
ד"ה א"ת

תורה אור השלם

1. כי כד אמר ר' בורא
השמים וראו קאלוים
יאר הארץ ועשה הוא
בונה לא תהו בראה
הוא חדר יצרה אבר י' ד"ה
עוד: ישעיהו מה י' ח

הגרות הג"ח

(א) גזי דרגיל גזי אלא
שחט גזי וטלה:

הגרות מהר"ב

רנשבורג

א (י"ח) ד"ה מתקנת
דרביה וכו' ג"כ ע"י ש"ת
ח"פ ס' ק"א:

מוסף רש"י

תקנתם את רבו. שאינו
מפקד כלום (שם) כל
תקנת רבו כן אף אכל
תקנת העבד אף כן. אס
תקנת משפט המתן אס
תקנת צפירה ורביה וכו' וכו'
ב. לישא שפחה אינו
יכול. חמט ג' החיות
שנו ימיה לא יהיה קדש
וגי' וי"ט. לישא בת
חורין אינו יכול. חמט
ג' עבדות שנו (שם) ולא
תהו בראה. לא כחל
הקביה את האלף ליות
גלל ישיב' אלא לשבת יורה
(שם) יזר האלף לא על
מחיה ליות חקיעת חלה
אחיה כי אס לשבת ליות
כז שגון יורה (י"ג) וי"ט.

צאו ושחטו עליו את הפסח וצאו ושחטו עליו שני פסחים באו ושאלו
את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו את המלכה אמרה
להם לכו ושאלו את ר"ג באו ושאלו את ר"ג אמר להם ימלכה ומלך דדעתן
קלה עליהן יאכלו מן הראשון אנו י"א נאכל לא מן הראשון ולא מן השני
ושוב פעם אחת נמצאת הלמאה בכית המטבחיים ובקשו לטמא כל הסעודה
כולה באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו
את המלכה אמרה להם לכו ושאלו את רבן גמליאל באו ושאלו אותו אמר
להם בית המטבחיים רותח או צונן אמרו לו רותח אמר להם לכו והטילו
עליה כוס של צונן הלכו והטילו עליה כוס של צונן וריחשה וטהר ר"ג כל
הסעודה כולה נמצא מלך תלוי במלכה ונמצאת מלכה תלויה בר"ג נמצאת
כל הסעודה תלויה בר"ג: שבת מה שאמר לו רבו וכו': שלי י"מה שקנה עבד
קנה רבו אמר אבי' הולך אצל רועה הרגיל רבו אצלו דניהא ליה בתקנתא
דרביה ומקני ליה חד מייניהו על מנת שאין לרבו רשות בו: שבת רבו מה
שאמר לו וכו': אמר אבי' י"א שנו אלא ששחב אחר זריקה דבעידנא דאזריק
דם הוה חזי לאכיל' אבל שבת לפני זריקה דכי אזריק דם לא הוה חזי לאכילה
חיבין לעשות פסח שני איכא דמתני' לה אבריייתא י"חמשה שנתערבו עורות
פסחיהו זה בזה ונמצאת יבלת באחד מהן כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין
מלעשות פסח שני אמר אבי' לא שנו אלא שנתערבו לאחר זריקה דבעידנא
דאזריק דם מיהא הוה חזי לאכילה אבל נתערבו לפני זריקה חיבין לעשות
פסח שני מאן דמתני' אמתי' כ"ש אבריייתא מאן דמתני' אבריייתא אבל
אמתניתין לא כיון דכשורין ניהו דאי אידבר הוה חזי לאכילה קמי' שמיא
גזי'א אמר מר ופטורין מלעשות פסח שני והוא איכא חד דלא נפיק משום דלא
איפשר היכי לעביד ליתי כל חד וחד פסח קא מיייתי חולין לעוהו דארבעה
מנייהו עבדי ליה ליה כולהו חד פסח נמצא פסח נאכל שלא למנויו
האי מאי נתיי' להו כל חד מנייהו פסחו וניתני' ונימא אף נמנין על מום האי דאיתיה
השתא ניהו פסח ואי דידי תם האי דאיתיה השתא ניהו פסחים לא אפשר
מושם

מלוא פסח היה עור זה ואותו הפסח פסול הוא: ופטורין מפסח שני. ולקמן פריך והא איכא חד דלא נפק:
אמר אבי' לא שנו. דפטורין:
הו סוי. ארבעה הכשירין לאכילה הלכך הארבעה יאכלו והחמישי פטור משום דלא ידעו מנו דלייתיה ולא אפשר לאיתוי חולין לעוהו דלקמיה:
חיבין. כולן שאין כאן שר של זרק הדס לאכילה בשר: מאן דמשי'. להא לא שנו דאבי' אמתינתין שאע"פ ששניהן כשירין אלא שאין
מנויו ניכרין קאמר דלס היה הספק בשעת זריקה חיבין נפקת שני כ"ש אבריייתא דספק פסול מוס יש כנולן ולא נראית זריקה שלהן:
קמי' שמיא גזי'א. איזה בעלים של כל אחד ידעו לזרקה שיהי אף כן פסול קרבן ואע"פ שאסור לזרקה לאכילתו: הי"ג אמר מר פטורין
מלעשות פסח שני כ"י. ואבריייתא קאי: קא מיייתי חולין לעוהו. הארבעה שכבר יאכלו: שלא למנויו. שאילו שכבר יאכלו מנינם כלום:
מושם